

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Sermo B. Petri Damiani de eodem Protomartyre S. Stephano.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

comprehenditur, itidemque status ex statu, nè tollatur imaginis ratio, si in varietate proprietatum aliena sit ab exemplari.

Hæc nobis obiter, fratres, ad quæstionem propositam dicta sint, quæ ex visione Stephani orta est. Faxit autem Deus, vt Stephani non certaminis solum spectatores, sed etiam gratiæ participes simus, & sancto spiritu ad profligandos & delendos aduersarios impleamur, ad gloriam Domini nostri Iesu Christi, cui gloria & imperium in secula seculorum, Amen.

SERMO BEATI PETRI DAMIANI DE EODEM S. PROTOMARTYRE STEPHANO, VT
habetur octauo Tomo Aloysij.

AD HVC filium Virginis habemus in manibus, & obsecra-^{26. Decembr.}
toriam delinitione vagietis Dei honoramus infantiam. Ducit nos Virgo ad veneranda cunabula, & speciosa præ filiabus hominum, ad speciosum forma præ filijs hominum: benedicta inter mulieres, ad benedictum inter homines nos conducit. Submurmurat nobis in aurem (nè forte domus exasperans audiat & concitetur) reuelata esse velamina Prophetarum, & completum consilium Dei. Videte miraculum matris Domini, quia creatura creat, & creator creatur. Scintillat sidus, magus adoratur, exultat polus, tellus resultat, gloriantur Angeli, pastores adgaudent, virgo parit, nascitur Deus, & calor luminaria clariore lumine lumen exortum in tenebris prosequuntur. In istis bonis versamur. Beatus vir qui impleuit desiderium suum ex ipsis. Scio quia dulce vobis est, In principio erat Verbum: dulcius, Verbum caro factum: dulcissimum, Verbum in Cruce suspensum. A tanto puerperio quis infans oculos suos amouere, nedum auellere præsumat, nisi ipse iubeat qui dicit: Auerte oculos tuos, à me, quia ipsi me auolare fecerunt?

Eccè dum osculatur nos osculo oris sui, dum tantis miraculis & stupidos nos facit & attentos, Stephanus plenus gratia & fortitudine, facit prodigia & signa magna in populo. Nunquid æquum est derelinquere Regem, & ad militem oculos retorquere? Nequæquam, nisi imperauerit Imperator. Surgit ipse Rex filius Regis, & lapidantium acies in terrumpens, triumphatorio certamini non sine dolore cordis alluit. Videt opprimi primum & primicerium purpuratæ cohortis, & grandinaria lapidum densitate, fontes sanguinis de corpore protomartyris ebullire. Videt quia vulnera debacchatio redundat in ipsum, & ipsi soli improperia exprobrantium cumulantur. Vbi pietas & misericordia tua Domine, si non compateris patienti? Vbi æquitas, & iustitia, si non iudicas, & vindicas de populo lapidante? Curramus ad spectaculum, ad quod currit, qui exultat vt gigas ad currendam viam, & videamus quibus armis armatus vexillifer martyrum in campum pugnaturus descendit: & vt intelligentius elucescat singularis martyrij prima prærogatiua, reuocemus ad memoriam Apostolicorum actuum descriptionem, in quibus historicis & figuralibus dictis conuersatio & passio belligeri militis continetur.

Stephanus, inquit, plenus gratia & fortitudine, faciebat prodigia & signa magna in populo. Non paruum laret hic mysterium, nec vilipendenda simplicioris scripturæ manifesta positio. Ad Virginem quippè loquens Archangelus verba de cælestibus scripturis sumpta, nec alterius, nisi ipsius Dei spiritu fabricata, noua salutatione perorat. Nulli dubium, quin omnium verborum excedant altitudinem, vt potè de melioribus disciplinis sancti Spiritus euoluta, quorum enunciatione confæderandam erat illud vnicum sacramentum Verbi & hominis, diuinitatis & carnis. Aue, inquit fortitudo Domini, gratia plena. Quid autem de Stephano? Stephanus plenus gratia & fortitudine. Nonne Lucas eisdem penè literis de vtriusque loquitur? Sed licet longè excellentior modus in Virgine prædicetur, secundariò tamen laudatur in Martyre. Habet igitur gratiam Stephanus sublimiori genere quàm reliqua martyrum multitudo, plenus gratia, refertus videlicet, & cumulatus, quod raro in scripturis canonicis subtilis inquisitor inueniet. Iungitur gratiæ fortitudo, quia infusio spiritu libertatis

Psal. 44.

Vides Deum
& hominem
ex beata virgine nasci?
Psal. 126.
Ioan. 1.

Cant. 6.

Cant. 1.

Act. 6.

Psal. 18.

Act. 6, & 7.

Luc. 1.

Deipara virgo & Stephanus præ ceteris plenus gratia.

LS

bertatis ignitus animus in lucem veritatis erumpit, nec patitur vlllo pacto rigorem iustitiae vel submitti aliquando, vel dimitti. Sic loricatorum gratia, & hasta fortitudinis sapienter infrendens, faciebat prodigia & signa magna in populo. Ille potest signa & prodigia facere, in quo gratia & fortitudo se dem fortissimam statuerunt. Sic exit Stephanus ad homicidas, ad legis adulteros, ad crucifixoress filij Dei patris: loquitur genti peccatrici in Aegypto, populo graui iniquitate in deserto, semini nequam in terra promissionis, filijs sceleratis in morte Saluatoris. Dura ceruice, inquit, & incircuncisi corde & auribus, vos semper Spiritui sancto resististis, &c.

Esa. 2.

Surrexerunt autem quidam de synagoga, vtique satanae, & vndique conglobantur, vel ad conuincendum, vel ad occidendum: faciunt parietem vnu, impietatis squama squamae coniungitur: sibilant sibi serpentes adinuicem, & conueniunt in vnum aduersus Dominum, & aduersus seruum eius. Vclit nolit, cedit impietas pietati, veritati error, stultitia sapientiae, Spiritui sancto praesumptio & vanitas spiritus humani. Et non poterant, inquit, resistere sapientiae & Spiritui, qui loquebatur. Non dixit, Non volebant, quod rationabilius est & perfectorum: sed, non poterant, vbi menti mala facultas tollitur, non voluntas mutatur. Redarguebantur, ait, ab eo cum omni fiducia. Fiducialiter agit, nec mutat, nec mutatur mens imperterrita, quae magis amat iustitiam, quam vitam, fidem, quam sanguinem, mortem, quam iustitiam taciturnitatem. Concurrerentes rapiunt eum, adducunt in concilium, & gaudent eum infra sua retia concludisse. Sed frustra iacitur rete ante oculos pennatorum. Tunc vox liberior, & illorum cotibus sermo exacuitur veritatis, totumque martyrē rapit sibi Spiritus Dei, & ex eius ore sonantiori organo modulatur. Apparet ei vna facies scripturarum, & veteris instrumenti dispendia in compendiosam redigit breuitatem. Replicat promissiones & beneficia Dei, murmuraciones & maleficia populi, bona praestita, reddita mala, &

S. Stephani comitantia & immutabilitas.

Prova.

Zelus eius.

Phil. 3.

Invidia Iudaeorum, oculos mentis occulit.

ad extremum diuini sanguinis exprobrat effusionem: Vocat refractarios Spiritui, dura ceruice, incircuncisos corde & auribus: & sublimi voce homicidas & proditores appellat. Non veretur coeuenticula congregata de sanguinibus, & inter manus quarentium animae eius, deliberatione iustitiae cacumen veritatis ascendit. Disscantur cordibus, & strident dentibus in eum, concipiunt dolorem, & propē est vt pariāt iniquitatem. Mirum quia non reuocantur in sueti nouitate miraculi, quod luminosa protomartyris facies non refrēnat insanos. Videbant, inquit, faciem eius tanquam vultum Angeli stantis inter illos. Quid est, Iudaei? Lumine vultus Dei insignitur gloriosus Leuita, & vibranti splendore Stephanus serenatur, reuerberantur oculi veltri, & tamen inuidiae magnitudo, visionis maiestatem occcludit. Respondeant mihi diuinorum voluminum euolutores, vbi reuoluerint, hominem in terris positum, vultum Angelicum induisse, & cum in vtrisque legibus vel raro, vel nunquam inuenerint, adstupēant gloriae triumphantis.

Sequitur: Cum autem esset plenus Spiritu sancto, intendens in caelum, vidit gloriam Dei, &c. Mirum dictu, & totius supergressio creaturae. Intendit in caelum, videt iam non caelum, sed caelos apertos, videt gloriam Dei, & Iesum stantem a dextris virtutis Dei. Mouet me haec intentio, quae de cordis puritate refusa, vim facit caelis, & ad ipsius diuinitatis consistorium penetrat & attingit. Cali aperiuntur, gloria Dei videtur, Iesus conspicitur, stans non solum a dextris Dei, sed a dextris virtutis. Hanc intentionem fecerat abieccio mundi, contemptus sui, cordis munditia, dilectio Dei, amor proximi, veritatis defensio, desiderium Christi. Retorquenda essent haec omnia ad communes foscuculos moralitatis, nisi esset excellentia martyris commendanda. Felices oculi, subtilis visus, visio gloriosa. Simulque signanter recollige positionem

Eccē quibus donis frustatur, qui Spiritu Dei agitur.

Cur Dei filius a dextris patris sui fiet.

verborum. Plenus est Spiritu, & sic intendit in caelum: quia qui Spiritu diuinitatis afflatur, conculcatis terrestribus, caelestibus inhiat & aeternis. Post haec aperiuntur caeli, nullaque prauelet obfirmatio vel clausura, quam non transuolet aut irrumpat mens illa summā menti affectanter inhaerens. Aperiuntur ergo caeli, & puto quod omnes caeli, eorumque apertionem sequitur visio gloriae Dei, & videtur Dominus Iesus stans a dextris virtutis Dei. Nē Patre minor esse putetur, stat cum stante, cum bellante bellatur, quia lapidatur in lapidato.

Non mediocris stupor innoluit me, vtrum primitiuus flos martyrum corporeis, an incorporeis oculis ista prospexerit. Grande quidē miraculum, si mē tali intuitu stellaribus se immersit arcanis, si mūdi corde oculi tam solennē inspexerint visionē. Quod si corporalibus, certū est hunc omne hominū genus disparitate gloriae praenolasse, & pennis

SURITU
qber
Hober
RVIII
5

pennis fidei & virtutum, incorporea corporeis, & si non comprehendisse, apprehendisse tamen. Nihil audeo temerè diffinire, vel ex abrupto præcipitare sententiã, cum finitiuam super huiusmodi regulam me non legerim intenuisse. Securius tamẽ sequor Apostolum, immò spiritum Dei in Apostolo, qui cum summa verborum deliberatione magis securè ambiguitati, quàm periculose diffinitioni, ista committit. Siue, 1. Cor. 12. inquit, in corpore, siue extra corpus, nescio, Deus scit.

Exclamant statim clamore horribili, continent aures suas, & eas obstruunt veritate. Imperiõ fecerunt vnanimiter in eum, facti amici in morte illius, & eicientes eum extra ciuitatem, lapidabant. Eijcitur martyr extra ciuitatem sanguinum, in qua prius iustitia habitauerat, nunc autem homicidæ, de qua dicit sanctus: Quoniam vidi ini-quitatem & contradictionem in ciuitate. Hæc est ciuitas, quam die ac nocte circundat iniquitas, ciuitas castellum despehiuè vocata, quod contra Apostolos & Apostolorum Dominum durissimis infidelitatis veftibus est munitum. Extra portam ciuitatis huius passus est Dominus, extra eam lapidatur seruus, exiens ad eum extra castra, & portans similitudinem improperij eius. Deponuntur vestimenta martyris ad pedes persecutoris, qui ad tactum sacrarum vestium, & orationibus lapidandi fuerat conuertendus. Et lapidabant, inquit, Stephanum inuocantem, & dicentem: Domine Iesu accipe spiritum meum. Currunt illi ad lapides, & ille ad preces: lapides lapidem percutiunt, sed lapidem molliorem, de quo fuit oleum charitatis, & tinnitus redditur pietatis. Domine Iesu, inquit, nè statuas illis hoc peccatum, quia nesciunt quid faciunt. Rogat suscipi spiritum suum, spiritum vtique, & spiritum illum, quem signanter quasi quoddam tertium Apostolus in homine præcipit conseruari. Vt in- teger, inquit, anima, & spiritus, & corpus in diem Domini sine querela seruetur. 1. Thef. 5.

O quanta pietas, quantus affectus, & ardentissimæ charitatis integritas. Rectè martyrj florem iste sibi præuendicat, in quo similitudo Domini pendens in Cruce, mirabilibus formulis est impressa. In ligno enim spinis, clavis, lancea affixus, & crucifixus, dissimulat illum vnicum dolorem, & obliuiscitur mortis vicinæ, nouum introducitur exemplum, aperit latitudinem charitatis, & apertiori campo terminos tradite legis amplificat, non iam solùm amicus amicis, sed velint, nolint, amicus pariter inimicis. Pater, inquit, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. Non potuit esse inefficax oratio morientis, vnde & inimicorum numerositas ad numerum amicorum transiit. Vide quàm recto cursu Stephanus, etsi non æquat, sequitur tamen Redemptorem. Volat saxorum imber, & fortissimis inuidorum manibus loca vulnere duplicantur, sed patienter patitur coronatus noster, de corona nominis ad coronam regiminis transferendus. Nescit affectum carnis, & mortis horam ignorat: & vide quid deliberet faciendum. Postis autem genibus, clamauit voce magna, dicens: Domine, nè statuas illis hoc peccatum, quia nesciunt, quid faciunt. Clamat voce magna, quia magna vtique charitate: postis genibus, quia vera & humili simplicitate. Pro se orans stat, & erigitur: pro lapidantibus flectit genua. Quis audiuit vnquam talem, & quis vidit huic similem? Plus dolet persequentium peccata, quàm sua vulnera: illorum iniquitatem, quàm suam mortem. Et cum hoc dixisset, obdormiuit in Domino. Felix somnus cum requie, requies cum voluptate, voluptas cum satietate, satietas cum securitate, securitas cum æternitate. Obdormiuit, inquit, in Domino, absorptus in claritatis abyssum, & inter Dei sui brachia requiescens. Sedebat à dextris Dei Dominus Iesus, sed primo martyri martyrum caput. Recolitis quid illa Ecclesia post mortem septem mortuos afferit suscitasse? S. Stephanus post mortem septem mortuos resuscitauit.

Eiã vos, qui Leuitico ordine præfulgetis, cantate huic canticum nouum, & tantæ festiuitati festiuis vocibus incumbite. Fortassis aderit canentibus, & suggeret de nobis Domino suo, iudici nostro: Nè statuas illis aliquid ad peccatum: qui est Deus benedictus in secula, Amen.

DE huius protomartyris Stephani miraculis multa sunt apud S. Augustinum & Eusebium Episcopum, quæ nimis longum esset huc adscribere: Itaque Lectorem ad eos remittimus.

De inuentione verò reliquiarum eius, ac sociorum, scribunt Auitus & Lucianus: querat Lector Tom. 4. dic 3. Augusti, fol 301. &c. nouæ editionis.

LS